

„ЦАРСТВОТО БОЖИЕ ВЪТРЕ ВЪВ ВАС Е“

Олга Шурбанова

Юлия Станкова не е учила живопис нито в гимназията, нито в академията. Макар че и тя като всички „рисуващи от деца“ е минала през школата на частните уроци, ту при един, ту при друг, но явно и занаятът, и изящната му форма – изкуството, са ѝ били дадени свише. Както и увлечението ѝ по ценностите на християнството. И точно тези ценности я карат да се самообразова, както казва – „на късна възраст“. Възрастта е малко над четирийсет и на пръв поглед изглежда екстравагантно, че след завършения технически университет, където религията е диамат, Юлия записва богословие. Но само на пръв поглед, защото тя винаги е „била привлечена от тази материя“. Достатъчно е да заговори за нея, за да изпиташ усещането, че гласът ѝ звучи от амвона: „Под Словото разбирам библейския текст. Защо този текст не е литература? Какво прави този текст свещен и защо ни подтиква към творчество? Той ни съобщава една истина, но я съобщава по такъв начин – без емоции и художествени описания, че предизвиква у нас желание да добавим личната си версия, да съворим език, с който да предадем собствения си прочит на Словото. Мисля, че творчеството се заключава именно в сътворяването на език, с който да се каже нещо. Аз самата искам да изразя радостта си от осъзнаването на Христовото послание – че всеки един от нас носи Божието царство в себе си.“

Картините на Юлия носят Словото, но транскрибирано именно на нейния „език“. При цялата свя-

тост на излъчването си, те не са класически религиозни творби. Това, което се вижда в работите ѝ, е не просто авторски стил, а изградена личностна философия. Всяка композиция е свидетелство за достигането до важен мисловен извод. Уникалното в работите ѝ, както отбелязва и самата авторка, е, че в тях „присъства духът на византийския художник“. Тя открай време е била изкушена от този дух, от силата на средновековните шедьоври, родени тук, на балканския регион, като оцелелите стенописи от 12-14-и век, каквито „не се срещат никъде другаде“. И които винаги „са я държали на висота“ в собствената ѝ живопис.

2

3

4

1. „Хора и ангели“
2. „Корабът-църква“
3. „Изгонване от Рая“
4. „Лествицата“
5. „Сътворение“ - фриз

Притеснявала ли се е, че не ѝ достигат познания да изрази идеите си? Да, но единствено в началото. После самите идеи ѝ подсказват средството, с което би могла да ги онагледят най-пълноценно. Водещото при нея е „завръщането надълбоко в нещата, достигането до същината им“. Т. е. умът винаги изпреварва ръката. Разбира се, в процеса на творчество „не може без изненади. Но в основни линии една композиция изкрystalизира след дълъг процес на обмисляне. Човек трябва да достигне до някакво просветление по даден въпрос, за да може да каже своята дума“.

В „Корабът църква“ чрез лицезаза на учениците на Христос (всеки толкова жив и толкова различен, но безотказно доверяващ се на Учителя) Юлия Станкова си поставя за цел да изведе една изконна истина – вярата е нещо „много простичко“, тя извира от сърцето на човека. И още – светът е несигурен и променлив и ние също сме такива. И за да можем да понесем и приемем всичко, което ни се случва от раждането до смъртта, трябва да следваме Христос и неговия съвет – да обичаме. В „Лествицата“ пък са показани изпитанията на монасите по пътя към духовното им възвисяване. Има падащи фигури. Това са възгорделите се, неиздържалите да останат смирени до края. И колкото по-високо са се изкачили по стълбата (лествицата), толкова по-голямо е сгромолясането. Извънредно ори-

гинално е и изобразяването на „Танцът в Рая“. Тук Юлия взаимства маниера на японските художници, като ситуира идеята си върху „разгънат свитък“, рамкиран в „злато“. Адам и Ева танцуват заедно, но всъщност разделени, като всеки от тях е прегърнал един ангел, олицетворяващ представата за другия. Художничката ни учи, че никоя любов не е напразна и че когато обичаме и сме обичани, ние се докосваме до възображаемите ангели, а това ни носи единствено обогатяване. Интересно е виждането на Юлия за Адам, който в сцената на Сътворението неизменно се явява като ембрион. „Той няма стимул да излезе от това си състояние на щастливо блаженство, доволен, че не трябва да полага каквито и да е усилия – пояснява тя. – Създаването на жената е дълбоко промислено от Твореца, за да може да се случва животът. Бог е отделил от Адам онази негова част, която е притежавала способността да желае, и от нея е изваял Ева.“

Питам Юлия къде в чужбина картините ѝ са имали най-добър прием. „Струва ми се, че в Холандия хората са най-отворени за такъв вид живопис. Не знам на какво се дължи... Може би на това, че холандците са много искрени, задават си много въпроси и размишляват над тях...“ Но и в България изложбите ѝ са посещавани не само от българи. Англичани, германци, французи, американци отнасят в домовете си по някой не-

виждан другаде „лъч“ от Словото. А художниците колеги... Признават ли я? „Напоследък започнаха да се интересуват от моите работи. Но както във всяко нещо, така и в изобразителното изкуство има толкова много възможности и потоци, че всеки върши нещо свое и понякога пътищата ни изобщо не се пресичат.“

Последната изложба на Юлия Станкова се състоя в музикалния център „Борис Христов“ – къщата на знаменития български бас в София. И макар домашната концертна зала да не предоставяше желаното за самостоятелните работи на художничката пространство – някои от миниатюрите стояха на пултовете вместо щимове, точно тук сакралната хармония на нейното изкуство сякаш зазвучаваше с най-чистите си тонове. За да ни спомни за източноправославните песнопения на великия Борис Христов, които излъчваха красота, покой и надежда, за невероятната му дарба да вдъхва чувства и вълнение..., за онова послание, изтръгнато от самата му богоизбрана душа: „на земята мир, в человетец благоволение...“

Заглавието е цитат от Евангелието на Матей (17: 20- 21): „А питан от фарисеите кога ще дойде царството Божие, отговори им: царството Божие няма да дойде забелязано и няма да казват: ето, тук е, или: там е. Понеже ето, царството Божие вътре във вас е.“